

gramu realizácie jednotlivých opatrení podľa ich dôležitosti a zajištní potrebných finančných prostriedkov.

Zúčastnení doporučujú:

- Poveriť vybrané inštitúcie vypracovaním plánu komplexných opatrení protipovodňovej ochrany pro celou ČR.
- Vypracovať záväzný harmonogram realizácie jednotlivých opatrení a započít čo najdlhšie s ich realizáciou.
- Vyčleniť zdroje (zajistiť finančné prostriedky) na vybudovanie protipovodňových opatrení a poveriť príslušné ministerstvo zodpovedným dohľadom nad ich realizáciou, prevádzkou a údržbou.

- Vypracovať záväzná kritéria využívania inundačných vodných tokov a spôsobu ich využitia, odstránení stavieb, ktoré narušujú odtokový režim.
- Protipovodňová opatrenia musia byť záležitosťou verejného zájmu.
- Vypsať presne definované výskumné programy na riešenie kľúčových otázok protipovodňovej ochrany.
- Hľadať nové progresívne metódy protipovodňových opatrení, zmerať si ich na netradičné spôsoby riešenia.
- Vypracovať metodický postup asanácie krajiny devastovanej povodňami.

František Kulhavý

Životné prostredie pre Európu

V Kyjeve sa uskutočnila v dňoch 21.–23. mája 2003 už 5. paneurópska konferencia ministrov životného prostredia (www.kyiv-2003.info). Zorganizovala ju Európska hospodárska komisia OSN (UNECE) v rámci procesu *Životné prostredie pre Európu*. Táto konferencia bola zameraná predovšetkým na krajiny východnej Európy, Kaukazu, strednej Ázie a Rusko.

Proces Životné prostredie pre Európu začal r. 1991 prvou paneurópskou konferenciou v Dobříši vo vtedajšom Československu a jeho cieľom je zlepšiť stav životného prostredia v regióne východnej Európy po páde železnej opony a iniciovať aktivity podporujúce zosúladienie environmentálnej politiky v rámci európskeho kontinentu. Ďalšie konferencie v rámci tohto procesu sa konali v Lucerne (1993), Sofii (1995) a v Aarhuse (1998).

Kyjevskú konferenciu otvoril prezident Ukrajiny Leonid Kučma, výkonná sekretárka UNECE Brigita

Schmögnerová a komisárka Európskej únie pre životné prostredie Margot Wallströmová. Program podujatia bol rozvrhnutý do troch rokovacích dní. V úvode prezentovala Európska environmentálna agentúra (EEA) výsledky tretej komplexnej štúdie *Životné prostredie Európy*, ktorá zahŕňala už aj štáty južnej Európy, región Kaukazu a Rusko. V správe sa konštatovalo, že za posledných desať rokov sa vo viacerých oblastiach stav životného prostredia zlepšil, ale tento trend je ohrozený aplikovaním takých modelov hospodárskeho rastu, ktoré majú negatívne environmentálne dôsledky.

Počas prvého dňa prebehli rokovania o troch dôležitých protokoloch k Rámcovému dohovoru, ktoré boli na záver rokovania slávnostne podpísané. Išlo o:

- Protokol o strategickom environmentálnom hodnotení (*Protocol on Strategic Environmental Assessment*) k Dohovoru z Espoo o hodno-

tení cezhraničných vplyvov na životné prostredie, podpísalo ho 35 krajín.

- Protokol o zodpovednosti za škody spôsobené cezhraničnými vplyvmi priemyselných havárií na povodia medzinárodných riek (*Protocol on Liability and Compensation for Damage Resulting from the Transboundary Effects of Industrial Accidents on Transboundary Waters*) vzťahujúci sa k Dohovoru o ochrane a využívaní cezhraničných riek a jazier z r. 1992 a Dohovoru o cezhraničných vplyvoch priemyselných havárií z toho istého roku. Protokol podpísalo 22 krajín.
- Protokol o registri uvoľňovania a prenose znečisťujúcich chemických látok (*Protocol on Pollutant Release and Transfer Register*) k Aarhuskému dohovoru o prístupe k informáciám, občianskej participácii a prístupe k spravodlivosti v environmentálnych otázkach. Protokol prijalo 36 krajín.

Európska únia sa pripojila k dvom dokumentom – k Protokolu o strategickom environmentálnom hodnotení a k Protokolu o registri uvoľňovania a prenose znečisťujúcich chemických látok. K 16 krajinám (medzi nimi boli napr. Rusko, Bielorusko, USA a Kanada), ktoré na konferencii nepodpísali ani jeden protokol, sa priradilo aj Slovensko. V blízkej budúcnosti však SR plánuje pristúpiť k Protokolu o strategickom environmentálnom hodnotení.

Počas druhého dňa bola slávnostne podpísaná Rámcová dohoda o ochrane a udržateľnom využívaní Karpát (Karpatská konvencia), ktorá by mala prispieť k ochrane najrozľahlejšej horskej oblasti v Európe. Konvenciu, ktorá by mala posilniť spoluprácu pri ochrane Karpát, podpísalo Slovensko spoločne s Českom, Maďarskom, Rumunskom, Srbskom, Čiernou Horou a Ukrajinou. Poľsko by sa malo ku Konvencii pripojiť v najbližšom čase.

Záver druhého dňa patril spoločnému stretnutiu ministrov a viac ako 200 zástupcov mimovládnych organizácií združených v európskom Eko-Fóre. Hlavnou témou diskusie bola integrácia environmentálnej politiky (*Environmental Policy Integration – EPI*) a budúcnosť spolupráce mimovládnych organizácií a vlád. Pri tejto príležitosti Eko-Fórum pripravilo publikáciu o integrácii environmentálnej politiky, ktorá zahŕňala prípadové štúdie o EPI pripravené mimovládnyimi organizáciami z regiónu. Slovensko je v publikácii zastúpené prípadovou štúdiou analyzujúcou prípravu a implementáciu Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja.

Ďalším dokumentom, ktorí prijali zúčastnení ministri, bola *Environmentálna stratégia pre krajiny východnej Európy, Kaukazu a Strednej Ázie* (EECCA). Stratégia je zameraná predovšetkým na zlepšenie environmentálnej situácie v 12 krajinách bývalého Sovietskeho zväzu. Finančnú podporu na jej implementáciu sa okrem dotknutých krajín zaviazalo poskytnúť Dánsko a Veľká Británia, ako aj Svetová banka a OECD.

Ministri tiež prijali *Vyhlásenie o vzdelávaní k udržateľnému rozvoju*. Toto vyhlásenie bude rámcom na vypracovanie *Stratégie vzdelávania k udržateľnému rozvoju*, ktorú by mali pripraviť v spolupráci s ministrami školstva a predložiť na podpis na nasledujúcej konferencii ministrov.

Paneurópska konferencia venovala veľkú pozornosť aj monitoringu životného prostredia. Pracovná skupina UNECE pre environmentálny monitoring pripravila Odporúčania na zefektívnenie národných environmentálnych monitorovacích a informačných systémov v krajinách EECCA (Eastern Europe, Caucasus and Central Asia) a Príručku na skvalitnenie národných správ o stave životného prostredia, ktoré boli na konferencii prijaté.

Okrem oficiálneho rokovania sa počas konferencie uskutočnilo nie-

koľko sprievodných podujatí, ktoré pripravili mimovládne organizácie a rôzne medzinárodné agentúry (UNDP, UNEP, OECD, REC atď.). V rámci podujatia organizovaného Rozvojovým programom OSN (UNDP) *Localizing Environmental Governance – from Policy to Practice through Partnership* bola ako jedna z troch krajín prezentovaná aj SR. Minister životného prostredia L. Miklós predniesol referát o skúsenostiach a úlohe vlády pri prístupových rokovaniach s Európskou úniou a M. Chrenko z REC Slovensko referoval o procesoch podporujúcich zlepšovanie stavu životného prostredia na regionálnej a miestnej úrovni.

Na kyjevskej konferencii sa zú-

častnili ministri, zástupcovia vlád, mimovládnych organizácií a medzinárodných agentúr z 55 krajín (Európy, Severnej Ameriky a krajín strednej Ázie). Slovenskú republiku zastupovala oficiálna štvorčlenná delegácia vedená ministrom životného prostredia L. Miklósom. Okrem toho sa na konferencii zúčastnil aj zástupca Spoločnosti pre trvalo udržateľný život a Regionálneho environmentálneho centra pre krajiny strednej a východnej Európy. Nasledujúce stretnutie európskych ministrov životného prostredia sa uskutoční r. 2007 pravdepodobne v Gruzínsku alebo Srbsku.

Milan Chrenko

Štrbské pleso v Medzinárodnom roku vôd

WaterYear2003

Rok 2003 vyhlásila OSN za *Medzinárodný rok vôd*. Poslaním a hlavným cieľom je výzva, aby si ľudstvo uvedomilo nevyhnutnosť zachovania zdrojov pitnej vody – pre naplnenie základných ľudských potrieb, pre zdravie, produkciu potravín, zachovanie ekosystémov a celkový ekonomický a sociálny rozvoj.

Oprávnenosť silnejúcich medzinárodných iniciatív v oblasti životného prostredia potvrdzujú aj opakujúce sa extrémne výkyvy počasia v dôsledku globálnej klimatickej zmeny. Tohto roku nás prekvapil prudký nástup letných teplôt bezprostredne po zimnom období, takže vysokohorské plesá, ktoré zvyčajne rozmrzajú v neskorom lete, rozmrzli už v apríli. Kolobeh vody v prírode však neovplyvňujú len globálne, ale aj lokálne aktivity človeka. Prednedávnom Správa TANAP-u dostala údaje o hladine Štrbského plesa od pána

Oldřicha Bublíka zo Štrbského Plesa, ktorý sa meraniu výšky hladiny jazera venuje už niekoľko rokov. Poskytnuté údaje sa týkajú vplyvu odberu vody na technické zasnežovanie lyžiarskych svahov na vodný režim plesa. *“Hladinu jazera ovplyvňujú výhradne vodné zrážky. Povodie, ktorým by sa priviedla ďalšia zrážková voda do jazera, je nepatrné (asi 20 ha) a je celé zalesnené. Nedovolí vode, ani po niekoľkodennom daždi, aby stiekla do jazera. Medzi nameraným množstvom zrážok a prírastkom vody na vodomere nie je priama úmera. Je tu tiež určitý časový posun. Rozprávam o tom, že voda zo zasnežovania lyžiarskych svahov aj tak na jar stečie do jazera, alebo o tom, že jazero má akýsi podzemný prítok a odtok, uverí len ten, kto verí stredovekej povesti o spojení plesa s morom, alebo ten, kto za každú cenu chce alebo musí obhájiť použitie vody z jazera na akékoľvek technické účely.”*